

Databáze vznikla v rámci projektu Muzeum dělnického hnutí v 21. století. Presentace práce s muzejní sbírkou doby státního socialismu a způsoby užití jejího materiálu k potřebám odborné a široké veřejnosti (MK ČR, NAKI II, DG18P020OVV045)

Technický manuál k výsledku S –specializovaná databáze, Slovník Muzea dělnického hnutí

Popis projektové databáze Slovník Muzea dělnického hnutí:

Databáze s názvem [Slovník Muzea dělnického hnutí](#) je vytvořena jako heslovitá příručka provázející pojmoslovím spojeným se Sbírkou Muzea dělnického hnutí a podobnými sbírkami, kterými se projekt zabývá. V této chvíli se jedná o cca 60 tematických hesel. Do budoucna jsou – s cílem větší a dlouhodobé atraktivity – naplánovány k postupnému doplňování i další pojmy. Slovník má perspektivu se rozvíjet jako veřejný slovník a vysvětlovat širší veřejnosti různá témata spojená s projektem i celkovou problematikou muzejnictví v kontextu dělnického hnutí. Jeho využití je definováno jako víceúčelové. Jednak je chápán jako badatelská a studijní pomůcka, a za druhé i jako základní rozcestník pro poučeného zájemce o sbírku a jí blízká témata. Přístupný je v českém jazyce veřejně všem uživatelům.

Definována je i jeho technická podoba pro uživatele. V tomto smyslu je možno si databázi jednak celou stáhnout v podobě pdf, jednak s ní přímo pracovat v online prostředí. Administrátor projektových stránek má možnost jednotlivé pojmy dále upřesňovat a rovněž přidávat pojmy nové. Všechny změny se propisují jak do online prezentace, tak do stažitelného [pdf](#). Do budoucna se počítá s technickým vylepšováním na základě provozu a reakcí uživatelů.

Prostředí databáze bylo vytvořeno firmou Brainz Studios, která zpracovávala webové stránky projektu.

Za projekt podobu Slovníku konzultovali a zpracovali:

Mgr. Tomáš Kavka, Ph.D.

Mgr. Michaela Brejcha, Ph.D.

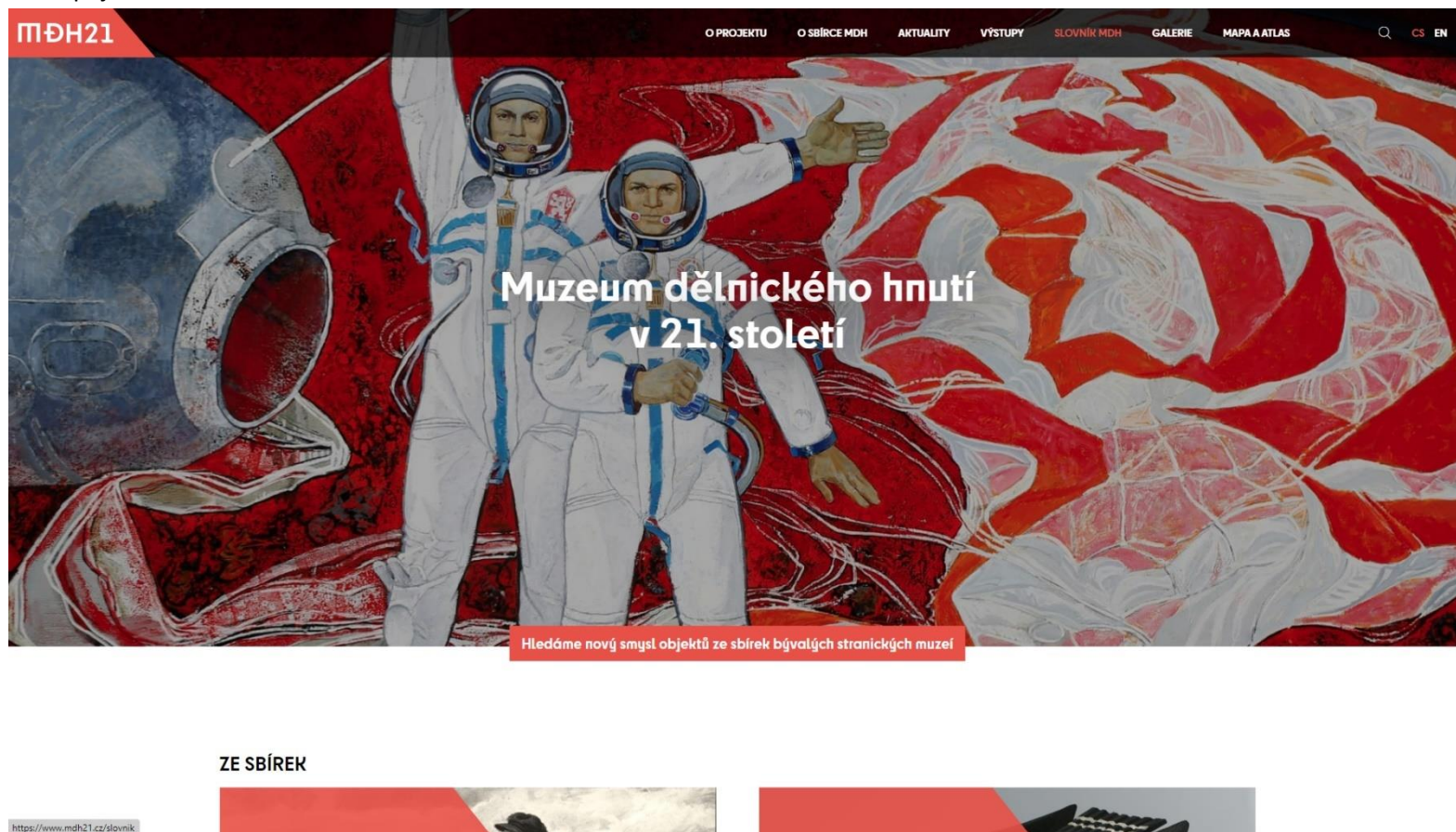
Autoři hesel:

Mgr. Michaela Brejcha, Ph.D.; Mgr. Ondřej Daniel, Ph.D.; Mgr. Libor Jůn, Ph.D.; Mgr. Markéta Kabůrková, Th.D.; Mgr. Tomáš Kavka, Ph.D.; Mgr. Jakub Machek, Ph.D.; PhDr. David Majtenyi; Mgr. Aleš Michal; Mgr. Matěj Moravanský; prof. Jiří Pokorný, Cs.C.; PhDr. Jan Šindelář; Mgr. Jolana Tothová; Mgr. Pavlína Vogelová; Mgr. Jakub Vrba

Databáze vznikla v rámci projektu Muzeum dělnického hnutí v 21. století. Presentace práce s muzejní sbírkou doby státního socialismu a způsoby užití jejího materiálu k potřebám odborné a široké veřejnosti (MK ČR, NAKI II, DG18P020OVV045)

Technický manuál postupu užití databáze:

V rámci projektu je možné si databázi prohlížet na stránkách projektu Muzea dělnického hnutí v 21. století, www.mdh21.cz, kde se na něj dostaneme klikem na horní liště k pojmu Slovník MDH.

Databáze vznikla v rámci projektu Muzeum dělnického hnutí v 21. století. Prezentace práce s muzejní sbírkou doby státního socialismu a způsoby užití jejího materiálu k potřebám odborné a široké veřejnosti (MK ČR, NAKI II, DG18P020OVV045)

Slovník v této chvíli ve své základní verzi obsahuje několik desítek pojmů a do budoucna bude nadále doplňován. Ve webovém prostředí je vytvořen v designu projektového webu a zobrazuje se uživateli v abecedním pořadí.

MĎH21 O PROJEKTU O SBÍRCE MDH AKTUALITY VÝSTUPY SLOVNÍK MDH GALERIE MAPA A ATLAS

Slovník muzea dělnického hnutí

STÁHNOUT DO PDF

A
Agitka
Armádní výtvarné studio

D
Duchcovská stávka
Dům redakce komunistických časopisů ve Vrútkách

F
Filmová montáž
Frývaldovská stávka

G
Gottwaldova protiletadlová baterie ve Španělsku

K
Komise pro oficiální zpodobňování ústavních činitelů a jiných významných osobností
Komunistický svaz mládeže – Komsomol

M
Masová reprodukce technického obrazu
Moc (technického) obrazu
Muzea ateismu
Muzeum Julia Fučíka
Muzeum Klementa Gottwalda – expozice
Muzeum Klementa Gottwalda – výstavy
Muzeum Klementa Gottwalda v Praze
Muzeum počátků československého dělnického hnutí v Praze
Muzeum V. I. Lenina v Praze
Muzeum V. I. Lenina v Praze na počátku 80. let 20. století

P
Památník revolučních tradic v Ústí nad Orlicí
Památník třídních bojů a vítězství v Babicích
Propaganda a médium fotografie a filmu

R
Reflektologie ve filmu
Rodný dům Klementa Gottwalda v Dědicích

S
Sbírkový fond Filatelie a pohlednice
Sbírkový fond Fotografie a audiovizuální média
Sbírkový fond Knihy
Sbírkový fond Militaria
Sbírkový fond Modely
Sbírkový fond Numismatika a faleristika
Sbírkový fond Plakáty
Sbírkový fond Prapory a vlajky
Sbírkový fond Společnost a spolkový život
Sbírkový fond Výtvarné umění

T
Tělovýchovná Spartakiáda v Berlíně
Titul národní umělec

Ú
Ústřední svaz československých výtvarných umělců

V
Výstava darů Klementu Gottwaldovi

Databáze vznikla v rámci projektu Muzeum dělnického hnutí v 21. století. Prezentace práce s muzejní sbírkou doby státního socialismu a způsoby užití jejího materiálu k potřebám odborné a široké veřejnosti (MK ČR, NAKI II, DG18P020OVV045)

Varianta v [pdf](#), kde se zobrazí všechny pojmy spolu s dedikací projektu a logy institucí řešitelů projektu. Jak v pdf tak i online verzi katalogu je možné si každé zpracované heslo možno pomocí dotyku na ikonku rozkliknout.

MĚH21

O PROJEKTU O SBÍRCE MDH AKTUALITY VÝSTUPY SLOVNÍK MDH GALERIE MAPA A ATLAS

2022 / SLOVNÍK MUZEA DĚLNICKÉHO HNUTÍ

Slovník muzea dělnického hnutí

[STÁHNOUT DO PDF](#)

A Agitka Armádní výtvarné studio	G Gottwaldova proletářská baterie ve Španělsku	P Památník revolučních tradic v Ústí nad Orlicí Památník třídních bojů a vítězství v Babčicích Propaganda a médium fotografie a filmu	T Tělovýchovná Spartakiáda v Berlíně Titul národní umělec
D Duchcovská stávka Dům redakce komunistických časopisů ve Vrutkách	K Komise pro oficiální zpodobňování významných osobností Komunistický svaz mládeže – Komsomol	R Reflektologie ve filmu Rodný dům Klementa Gottwalda v Dědicích	Ú Ústřední svaz československých výtvarných umělců
F Filmová montáž Fryvaldovská stávka	M Masová reprodukce technického obrazu Moc (technického) obrazu Muzea ateismu Muzeum Julia Fučíka Muzeum Klementa Gottwalda – expozice Muzeum Klementa Gottwalda – výstavy Muzeum Klementa Gottwalda v Praze Muzeum počátků československého dělnického hnutí v Praze Muzeum V. I. Lenina v Praze Muzeum V. I. Lenina v Praze na počátku 80. let 20. století	S Sbirkový fond Filatelie a pohlednice Sbirkový fond Fotografie a audiovizuální média Sbirkový fond Knihy Sbirkový fond Militaria Sbirkový fond Modely Sbirkový fond Numismatika a faleristika Sbirkový fond Plakáty Sbirkový fond Prapory a vlajky Sbirkový fond Společnost a spolkový život Sbirkový fond Výtvarné umění Síň revolučních tradic Světáčka Klementa Gottwalda v Rousínově	V Výstava darů Klementu Gottwaldovi

NÁRODNÍ MUZEUM

Ústav pro studium totalitních režimů

KONTAKT E-mail: mdh21@nm.cz / Telefon: 224 497 153

Webové stránky vznikly v rámci projektu Ministerstva kultury ČR NAKI II (DG18P020VV045) – Muzeum dělnického hnutí v 21. století. Prezentace práce s muzejní sbírkou doby státního socialismu a způsoby užití jejího materiálu k potřebám odborné a široké veřejnosti.

<https://www.mdh21.cz/slovník/ustredni-svaz-ceskoslovenskych-vytvarnych-umelcu>

Databáze vznikla v rámci projektu Muzeum dělnického hnutí v 21. století. Presentace práce s muzejní sbírkou doby státního socialismu a způsoby užití jejího materiálu k potřebám odborné a široké veřejnosti (MK ČR, NAKI II, DG18P020OVV045)

Rozkliknutím je možno se dostat na konkrétní zpracované heslo (viz obrázek). Heslo obsahuje základní vysvětlující popis, a je-li k dispozici, zahrnuje i dostupnou literaturu a jiný badatelský materiál (archivní fond, muzejní sbírku, elektronické dokumenty apod.), případně i fotografii, ke které jsou vyřešena autorská práva.

Ústřední svaz československých výtvarných umělců

Ústřední svaz československých výtvarných umělců

Ústřední svaz československých výtvarných umělců (ÚSČSV) byl prvním oficiálním sdružením výtvarných umělců v rámci komunistického Československa založeným v roce 1948, které téměř zcela nahradilo předtinorová svobodná umělecká sdružení a spolky. Svaz vzniknul vedle ústředního svazu spisovatelů a svazu hudebníků v rámci celkové přechodu k centralizovanému řízení umění podle jednotlivých uměleckých oborů po vzoru Sovětského svazu a vedle výtvarných umělců sdružených i architekty. Organizaci přechodu k novému společenskému pořádku se koncem čtyřicátých a počátkem padesátých let 20. století zabývaly tzv. akční výhary. V oblasti výtvarného umění byly dva – Akční výbor českých výtvarníků, který se zabýval materiálními aspekty reorganizace, a Akční výbor Svazu československých výtvarných umělců, jenž měl za úkol vybrat členové jádra (1).

Základní teze navrhl v roce 1934 na 1. sjezdu sovětských spisovatelů sovětský komunistický politik a ideolog A. A. Zdanov, který zcela otevřeně požadoval ideologičnost umění, jež má vycházet z reálného života a snažit se jej přetvářet za účelem vyvíjení nové socialistické skutečnosti (2). V kontextu československého výtvarného umění bylo nasazením politické i teoretické působení historika, estetiky, muzikologa, literárního vědce a politika Zdeňka Nejedlého, jenž stál také při zrodu ÚSČSV. Umění podle něj mělo prostřednictvím optimistického zobrazení práce naplňovat potřeby dělnické třídy a aktivizovat skutečnost, činit ji živou a přetvářet za účelem nastolení nového dneška. Jedním z hlavních východisek nového socialistického umění bylo také díle Nejedlého kritické vymezení se proti estetickému formalismu, který záležitost přičítá buržoazní manýři bez obsahu a účelu (3). Jako plechůvky vzorového umění sledují i reprezentativní výstavy výtvarného umění v Jizbárně Pražského hrada.

ÚSČSV byl ve svém působení podřízen jak komunistické straně, tak státu prostřednictvím Ministerstva informací a osvěty (od r. 1953 Ministerstva školství a osvěty). Ministerstvo vydávalo pro Svaz závazné dokumenty a zabývalo se jeho finančním fungováním, své plány a záměry, jaké i koncepty a závěry uměleckých sjezdů a konferencí Svaz předkládal přímo ÚV KSČ. Dílní činnost ÚSČSV kontrolovaly národní výbory (4).

V souvislosti se destalinizací politického a společenského života po roce 1956 i postupným odklonem od dogmat socialistického realismu v průběhu padesátých let 20. století, vznikla potřeba Svaz restrukturalizovat a rozvolnit některá dogmata původního ÚSČSV. V tomto kontextu byl v roce 1956 ustaven nový Svaz československých výtvarných umělců (ČSČSV), tenkrát již bez architekta, v jehož stanovách byla revidována některá základní východiska – došlo především ke zmírnění politické angažovanosti a vypuštění termínu „socialistický realismus“ (5).

(1) Svaz výtvarných umělců v českých zemích v letech 1890–1972, Alena Binarová, ILL, Olomouc 2017, str. 23–26.

- (2) O umění, Andrej Alexandrovič ZDANOV, Praha 1949, s. 15.
- (3) O nové výtvarnictví, Zdeňk Nejedlý, O výtvarnictví, Audoč a poměry Československý spisovatel, Praha 1952, 75 s.
- (4) Svaz výtvarných umělců v českých zemích v letech 1890–1972, ..., s. 27.
- (5) Tamtéž, s. 47.

Obr.: Mezi členy původního ÚSČSV patřili i prominentní malíř Jan Čupperský. Jeho obraz Ne ústřednímu patří ke vzorovým malbám socialistického realismu. Jan Čupperský, Ne ústřednímu dne, olejová tempera na plátně, 1950, Národní muzeum, I1111-463.

Digitální muzeum
sociálních režimů

KONTAKT E-mail: mdh21@nm.cz / Telefon: 224 497 153

Veškeré otázky a dotazy v rámci projektu Muzeum dělnického hnutí v 21. století kontaktujte na: mdh21@nm.cz nebo na telefonické číslo: 224 497 153. Provozovatel práce s muzejní sbírkou dle potřeb odborné a široké veřejnosti a zajišťuje především přístup veřejnosti k sbírkám výtvarných umělců.

